

## **ЗАКОНИТЕ ЗА ДРЖАВНИ И ЈАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ И КОЛЕКТИВНИТЕ ДОГОВОРИ ПРЕДИЗВИКАА ГОЛЕМ ИНТЕРЕС**

Дваесетивтората Синдикална школа на Синдикатот на работниците од управата, правосудните органи и здруженијата на граѓани на РМ (УПОЗ), традиционално се одржа од 25 до 27 февруари 2011 година во хотел Славија-Спектар-Охрид.

На оваа, дваесетивтора синдикална школа по ред беа презентирани три актуелни теми кои можат да бидат од непосредна корист за членовите на синдикатот. Предавачите мошне инспиративно се обидоа пред слушателите на најдобар можен начин да ги презентираат темите и да го привлечат вниманието на присутните.

**“Иницијативата на ССМ за воведување на повеќе услови за пензионирање во Законот за пензиско и инвалидско осигурување на РМ”** беше првата тема со која беше отворена дваесетивтората синдикална школа. Предавач беше Лилјана Јанкуловска од Сојузот на синдикатите на Македонија.

Таа ги истакна најзначајните новини во системот за пензиско и инвалидско осигурување, како и проблемите кои се појавуваат. Исто така даде предлози за надминување на проблемите во овој систем потенцирајќи дека системот на пензиското и инвалидското осигурување се состои од три столба и тоа: задолжително пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност, задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и доброволни капитални финансирани пензиско осигурување.

Во нејзиното излагање таа посебно ги истакна и проблемите кои произлегуваат од сегашниот систем на пензиското и инвалидско осигурување, како и првите финансиски проблеми на првиот пензиски столб поради зголемување на дознаката на придонес на вториот столб за 32,7%, зголемувањето на бројот на осигурениците на кои не се уплатуваат придонеси и тој број изнесува меѓу 55-60.000 осигуреника, малиот износ на средства што се одвојуваат за во вториот столб неможат да обезбедат висока капитализација и повисоки пензии кај најголемиот број на осигуреници, постоење само на еден услов за пензионирање, а тоа е возраста, постоење на осигуреници кои неможат да остварат пензија бидејќи немаат најмалку 15 години работен стаж (за година или две) како и влијанието на економскиот развој и економската криза врз работењето на пензиските фондови.

За подобро функционирање на системот во РМ, Лилјана Јанкуловска даде и неколку предлози кои според Сојузот на Синдикати на Македонија би помогнале да се надминат проблемите.

Втора тема за која се говореше и беше доста актуелна и од голем интерес за учесниците беше **„Осврт врз примената на Законот за државни и јавни службеници”**.

За оваа тема говореше Проф. Борче Давитковски, декан на Правниот факултет Јустинијан Први, Скопје. Тој во своето предавање го објасни значењето на поимот јавни службеници како и примената на Законот за државните и јавните службеници.

Под поимот јавни службеници се сметаат лицата кои вршат јавна служба, што значи дека можат да истапуваат и авторитативно во име на државата, додека другите

лица кои вршат стручно-технички и помошни работи во органите на управата, установите, управните организации и сите други организации што со закон се овластени да вршат јавни овластувања, не спаѓаат во категоријата јавни службеници.

Суштината на службеничкиот статус се состои во тоа што правната регулатива која ја обликува природата на договорот за вработување, се разликува од вообичаената регулатива за вработување наречена трудово право. Позитивното право со кое во Република Македонија се уредуваат службеничкиот однос, од една страна и работниот однос од друга страна, претставува несомнен доказ за постоење на паралелизам во правната регулација на овие два вида односи. Така, се додека не беше донесен Законот за јавните службеници во Република Македонија, постоеше дуализам на правната регулатива.

И денес, после донесување на Законот за јавни службеници состојбите не се драстично променети. Имено, идејата за донесување на еден општ пропис како што е Законот за јавните службеници и од теоретски и од практичен аспект е конечно да се постави реска граница меѓу она што се нарекува приватен сектор од она што претставува јавниот сектор и службениците кои во него вршат управни работи, даваат непосредни услуги на граѓаните или учествуваат директно во спроведување на владините политики и ги извршуваат законите, а кои како што е наведено во теоретските дефиниции имаат овластување авторитативно да дејствуваат во име на државата сфатена во најширока смисла.

Неколку елементи на службеничкиот однос ја сочинуваат неговата суштина и на тој начин го диференцираат во потполност од работниот однос уреден со Закон за работните односи како што се постапката за вработување на јавните службеници, стручното оспособување и усовршување на јавниот службеник, посебната заштита на јавните службеници, ограничувањето на одредени права како што е правото на штрајк и сл.

Трет предавач беше Асс.М-р Лазар Јовевски од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Неговата тема беше насловена како **"Колективните договори во државниот сектор со посебен осврт на Колективните договори кај работодавачот"**.

Темата од практичен аспект беше мошне корисна за слушателите бидејќи Колективните договори се од големо значење за Синдикатот. Тој се осврна на Колективните договори во јавниот сектор, кои по својата природа и по дефиниција се помалку или повеќе атипични, а тоа значи историски гледано од самиот настанок па се до денес Колективните договори биле еден вид филтер помеѓу трудот и капиталот.

Оттука Колективниот договор е поврзан со капитал. Но ако нема капитал, има труд од една страна, и државна или јавна власт од друга страна, што во овој случај веќе не е битен капиталот туку е битен работниот однос. Битно е тоа што тој работен однос постои како таков.

Според него во Република Македонија станува збор за еден вид на специјален работен однос, а со измените на Законот на државни и јавни службеници се работи за двоен работен однос, се што не е предвидено со Законот за државни и јавни службеници важи Законот за работни односи. Затоа, Колективните договори на ниво на јавен сектор се израз на слободната волја на двата субјекта на работниот однос.

Во јавниот сектор при Колективното договарање мора да се земе во предвид основата односно Законот за работни односи како и Законот за државни или јавни службеници, и еден колективен договор да се однесува како на државните така и на јавните службеници. Меѓутоа бидејќи е донесен нов Закон за јавни службеници веќе се јавуваат сличности и во едниот и во другиот статус иако во суштина се многу

различни. Оттука се очекува и да се одвојат и да има еден Колективен договор во државниот сектор и еден Колективен договор во јавниот сектор.

Исто така истакна дека во Македонија треба да се даде предност на Колективното договарање наспроти законското уредување на работниот однос со акти на работодавачот. Колективните договори се замислени како инструмент, како алатка за регулирање на правниот однос, да го подобри работниот однос, да ги регулира прашањата кои што не ги регулира Законот.

Колективното договарање ќе помогне да се решат проблемите и дилемите во работниот однос, но под два битни услови, првиот е да се потпише Колективниот договор и вториот да се почитува и применува истиот.

Од организациски аспект и оваа школа беше одлично подготвена со три актуелни теми и компетентни предавчи. И на оваа синдикална школа како и порано бројот на учесниците беше околу 100 учесници, односно соодветен на интересот што досега беше пројавен за овој вид на едукација. На крајот секој од учесниците доби диплома за учество на Дваесетивтората синдикална школа.

09.03.2011